

Hittérítési tudósítások,

az evangyéliomnak pogányok közötti terjesztéséről.

Melléklet

a magyar protestáns egyházi és iskolai

„FIGYELMEZŐ“-höz.

12. szám.

Ausztrália. II.

„Én vagyok e világnak ama világossága,“ eképen tesz bizonyosságot a Krisztus, a mi Urunk, önmagáról. (Ján. 8, 12.) Igenis, ő a világ világossága, mely tiszta fényével lelket és szívet megvilágosít és a halál éjjelét is elűzi; nála nélkül merő sötétség van. A hol a keresztyénségben a Jézus Krisztusban való hit a szíveket nem tölti be: ott nem ismerik az élő Istent, ott nem tudakoznak szeretetben az igaz ösvény után, ott semmit sem tudnak a halálban való örömről. És mily iszonyú sötétségben járnak a szegény pogányok, míg a Jézus Krisztus világossága rajtuk fel nem támad! A mit láttunk a 6. 11. főlapokban s látni fogunk a 18. és 24-dik számban keleti Ausztrália barna szigetlakóinál, lássuk ma azt a nyúgot Ausztráliára vetett pillantás alkalmával

Uj-hollandia fekete szigetlakóinál.

Ujholland, az ausztráliai szárazföld és csak kevésbé kisebb, mint Európa, csak az 1606-dik évben fedeztetett fel egy hollandiai hajós által és kevésbé barátságos partvidékei miatt szinte elfelejtették, míg 1770-ben az angol tengeri utazó Cook ismét szárazra szállott a keleti parton, és az angol korona nevében abban foglaltatott. Az ő tanácsára itt 1788-ban Sydneyben, a világ legszebb kikötői egyikében, fegyencgyarmat alapítottak 1030 lélekkel, 6 db szarvasmarhával és 7 lóval; majd becsületes települők is fordultak ott meg; 1851-ben igen gazdag aranytelepeket fedeztek fel, melyekre ezernyi aranymosók, nevezetesen kínaiak is jöttek elő, és így létesültek Ujhollandia partjain már több népes tartományok, európai miveltséggel, és ezekben: Victoria, Perth, Adelaide, Melbourne, Sydney városok. Ez utóbbi város már 1861-ben mintegy 300,000 lakost számlált; egész Ujhollandiában 1865-ben a barmok száma így állt: 550,874 ló; 3.727,175 db szarvasmarha és 29.293,744 juh, és arany, gyapjú, réz, kőszén és gabonabeli kivitel 144 millió tallér; a népesség növekedése a délausztráliai tartományban (165,531 lélekkel) 1861-től 1865 márcziusig csak 37,335 fejet tett. — De lássuk a tartományt és őslakosait közelebbről.

Pontosan, maig is csak a partvidékek ismereteseek, az erdőben, ehető gyümölcsökben és ivóvizben való hiány, az utazást, belsejében, igen megnehezíti. Ujhollandia legnagyobb része, úgy látszik, hullámdad vizetlen rónaság; csak a délkeleti parton emelkednek 2000 és 8000 láb magasnyira a kékhegyek és az

ausztráliai álpok, és ezekből foly nyugot felé 140 mértföldnyire a Murray folyó. Az északi partvidéken az éghajlat csak nedves és száraz évszakot mutat; délen pedig 4 évszak van, mint nálunk, csak hogy megfordítva: július a leghidegebb, január a legforróbb hónap. A növényország a bevándorlók ültetvényein kívül gyümölcsben, gabonában, cukorban, cacaóban, gyapotban, stb csak kevés sajáttal bír; csekély eukalyptus és ákác erdők és az egy alaku pázsiton szép ugyan, de illattalan virágok vannak. Az állatországban különösen a szökdécselő kenguru, az ujhollandiai kutya és a csőrönd említhető; a madarak közt a kazuárhoz hasonló emu borzas tollakkal, a pompás paradicsom madár, és a fekete hattyú; a rovarok közt pompás pillangók mellett az alkalmatlan moskitók és legyek. — E tartományban most már mintegy 200,000 őslakos, a papuák laknak. Közép nagyságuk, fekete bőrszínnel, hátraálló homlokúak, előre álló arczcsonttal, duzzadt ajkakkal és feltűnő vékony karral és lábszárral. Ruházatuk a forróbb északon falevél öv, a hűvösebb délen kenguru bőr. Ezenkívül bekenik az egész testöket vagy legalább ábrázatukat zsírral, ékitésül befestik mellöket és ábrázatokat fehérre vagy veresre, és tüllökhöz hátul zöldszínű fadarabokat dugnak hajjukba vékonyra hasgatott forgácsokkal; a férfiak pedig mély sebmentséseket is ejtenek magukon, hogy a nőnemnek tessenek. Kedvenc táplálékul szolgál nekik minden vad a kengurutól fogva a legkisebb fiahordóig, vala mint a gyíkok, kígyók, békák, hernyók és több e félék; és ha a letelepültek barmot vágnak, a félrevetett belrészek a Papuáknak valami ízletes éték, melyeket meg sem tisztítanak; ezenkívül gyökereket áskálnak, és halat fognak. Életök folytonos vándorlás; egy kenguru bőrütítéskával balvállukon, tüzes üszökkal és lándzsával kezökben kevélykednek; köztáborozó helyökön könnyű kunyhókat építenek maguknak; és ha jóllaktak, énekelnek és tánczolnak a közös tűz körül. A soknejűség divatos és az ujszülöttekből igen sokat agyon vernek, úgy hogy a nép erkölcsileg, a kihalás felé siet. — A papuák igen buták; csak 4-ig számílnak, a mi azonfölül van, azt „sok”nak nevezik. Mégis épen minden talentum nélkül nincsenek; az opossumot a fák üregeiben kocogtatás által igen ügyesen feltudják találni; az ember vagy állat nyomait is igen élesen és biztosan felismerik. Midőn 1864. augusztusban egy telepítvényes 2 gyermeke a pusztában eltévelyedett volna és több mint 30 ember nap-hosszat hiában kereste volna, az előhozott Papuák oly biztosan nyomra találtak, hogy a gyermekek 8-ad napra meg lőnek szabadítva. Hanem a vallásról szó is alig lehet nálok. Főképen félnek Marralye gonosz szellemtől; ki véleményük szerint igen nagy madár alakjában az alvók szívét felfalja vagy a halál csiráját belöltja; purkabidniket is látnak mindenütt, azaz: kísérteteket, melyek a sötétben a földet át szokták barangolni. Ellenben a varázslókat pártolják, kik zivatarokat, esőt és betegségeket okozhatnak és üzhetnek el. De ha a halál be áll: nem ritkán a vélt okozó meggyilkolása által bosszúlják azt meg; a meghaltakat pedig arccal nyugot felé teszik a sirba és gyakran hónapokon át gyászolják.

Igy éltek a papuák a Jézus Krisztus vigasza és világossága nélkül az ő pogány sötétségökben, midőn 1788-ban az európaiak Sydneyt alapíták. De most már kezdődik szükségök. Elfutott gonosztevők, mint szabad települők megnevezhetetlen iszonyúságokat követtek el a gyámoltalan feketékkal. Threlked hittérítő beszéli, hogy urának egy barompásztor azzal dicsekedett, hogy ő pusztá kedvtöltésből 6 vagy 7 benlakost vert agyon. Más nyájörök, kiktől néhány darab marhát elloptak, lovon elfogtak egy papuát, kengyelvason hurczolták magukkal, és midőn megkísérlé, hogy magát megszabadítsa, a lovag hidegvérűleg torkába üté kését; de a szegény fekete felmászott egy települő lakására, jelekkel mutogatta, hogy mi történt vele és meghalt. Csak 1838-ban kezdé az angol kormány a benszülötteket pártfogolni. Ennek daczára már a korábbi időben helyesen gondolkozó helytartók megkísérlették, a vadon gyermekeit állandó letelepüléshez szoktatni; nevezetesen megkísérlé ezt 1794 óta a sydneybeli kegyes káplán Marsden Sámuel, ki később

egy papuát is egészen házába fogadott. De a feketéket semmi sem tartja vissza vándorlási vágyuktól, magok a feketék gyermekei, kik éveken át Angolországban éltek, hazájukban a lehető leghamarabb visszatértek vad életükre. — Azután kísérletet tettek a különböző hittérítő társulatok; legelsőben az angol methodisták, azután 1825-ben a londoni hittérítő társulat, 1832-ben az egyházi hittérítő társulat Angolhonban; 1838-ban a drezda-lipcei hittérítő társaság, és a gosznéri missió: hiában, mindnyájoknak fel kelle hagyni siker nélkül. Ekkor 1849-ik évben küldött ki a herrnhúti testvérgyülekezet néhány kézművest. Az angol települők némely igazságtalanságai miatt 1856-ban ők is kényszerültek visszatérni; de azt rosszallotta a testvérgyülekezet elnöke, és 1857-ben újra 2 hittérítőt küldött ki; és ime most az Ur, munkájokat sikeresíté. Wimmera mellett 150 feketéből az Ebenezer állomást alapították, és ezen az 1859-diki vándoridőszakban egy 17 éves ifju maradt vissza, névszerint Pepper. Erre egy napon az özönviz és az Idvezítő gecsemane imájának bibliai képei mély benyomást tettek és estve a tűznél ülve így szóla a hittérítőhöz: „sokat sirtam bűneimen, és azok felett sokat gondolkoztam, miképen ment és imádkozott az én idvezítőm amaz éjszakán a kertben, mig veréjéke vércseppekben hullott alá és ez én érettem!” Ettől fogva a szent Lélek kegyelem munkája ő benne félreismerhetetlen, 1860. augusztus 12-én, midőn az Isten háza Ebenezerben fölszenteltetett, „Nathanael“-nek kereszteltetett és az ólta hű is maradt. Midőn 1864-ben halálos beteg volt, semmi panasz nem jött szájából; maga kívánta, hogy vajha haza menne és Jézusnál lenne, mégis csodálatosan meggyógyult, és most már megnősülvén, egy rendes házacskában lakott. Ez első megtérést mások is követték; nevezetesen sok örömet okozott a hittérítőknak egy megkeresztelt fekete, Filep nevű, nejével Rebekával együtt, a ki a bibliával zsebében, már földieie közé való prédikálásra mehetett; Ebenezerben pedig 1864 ólta már 11 barátságos házacska állott, templomával a zöld fák közt. A második állomás 1863-ban a szép Avon folyó mellett alapították. „Ramah“-nak akarták nevezni; de midőn ezt a feketék meghallották, megváltoztatták a szót „Ramahyuck“-ra, azaz: Ramah mi hazánk. Itt is 27 jól öltözött fekete és 200 európai jelenlétében egy templomocská szenteltetett fel, 1 pápua megkereszteltetett és később 2 fekete házaspár kelt egybe; itt egy fekete tanítónő is, mint organista, alkalmaztatott, a ki nyugot Ausztráliában neveltetett, kereszteltetett és tanítatott volt. De 1867. augusztus végén mindkét állomáson 56 pápua kereszteltetett meg, vagy részesült lelki oktatásban. E siker által bátorítatva, a testvérgyülekezet 1864-ben ismét 4 hittérítőt rendelt a tartomány benseje számára; de a nagy szárazság 15 hónapig tartá vissza Adelaide közelében őket. E közben egyikök, Kúbn hittérítő áldásos tevékenységet talált Kadina mellett, York félszigetén, hol 1866 májusban mintegy 20 fekete járt iskolába. naponként kétszer, a Megváltó életéből mintegy 70 kérdésre feleltek meg, több énekeket énekeltek, apró mondatokat olvastak, és kettőt meg kettőt s kettőt meg hármat összeadtak; a többi 3 hittérítő Hernhutból 1866. júliusban elindult „Coopers Creek“ felé. Már elindulásuk előtt egy utitársat elvesztettek. — Ugyanis egy megtért fekete, Dániel nevű, egyáltalán velők akart menni; így szóla: „az Ur Jézus könyörült rajtam, azt akarom a feketéknek Coopers Creekben megmondani, talán ők is hozzá fognak járulni és őt szeretni!“; és midőn atyafiai őt nem akarták elbocsátani és sirtak, mégis szilárd maradt. De útközben hirtelen halálos beteg lőn. Ekkor ily üzenetet küldött anyjának: „ne szomorkodjék rajta, jó helyen fog lenni Jézusnál!“; „egy reggel egészen megelégedetten nézett ki: ál-mában az eget látta és kimondhatatlan örömet élvezett, 1865. október 11-én pedig csendesen elaludott. A három hittérítőnek a tartomány belseje felé való utazásában a vízhiány és roszt utak miatt nagy panasza volt; egyszer egy pompás tavat láttak egészen tisztán maguk előtt, azután egy szép várost, de mind a kettő délibábnak bizonyult; Parallánában találtak egy települőt, kinek az aszály miatt 6000 darab

*

marhájából és 8000 juhából csak még ötszáz marhája és 400 juha maradt ; egy más izben néhány elhagyott kunyhót találtak, melyeknek birtokosai az előbbeni évben a feketék által meggyilkoltattak vala ; a kiéhezett barom pedig csapatonként hevert a kevés számu víznyilások körül, melyekből a hittérítők ivás és főzés végett meríteni kénytelenek valának. Végre igavonó barmuk nem mehetett tovább. Egy kis tó mellett Kopperamana mellett, melynél sok benszülöttek is mutatkoztak, maradni elhatározták ; 2 német mértföldnyire attól, Killalpemina tava mellett, ugyanazon időben 2 hermannsburgi hittérítő 2 gyarmattal letelepedett, kiket az adelaidei hittérítő egyeslet a német Hermansburgból kért. Jóllehet a feketék itt meglehetősen vadak és az emberhústól sem undorodnak, — nem ritkán gyermekeket szoktak ölni és enni, — mindazáltal kezdetben jól ment a dolog ; a papuák izletes halakat hoztak, és egyes fiúk már megbízhatók voltak. De lassanként körülbelől 600 — 700 feketék a környékből összegyülekeztek és nyílt dolog lőn, hogy minden fehérnek meg kell ölelnie. Csak az által, hogy a herrnhúti és hermannsburgi hittérítők sietve összeszedték magokat és a szomszédos települöktől védsereget nyertek, szabadulának meg. A kegyelmes Ur védje meg ezután is őket!

Egyébiránt újra megkezdett más helyeken is a papuák közt a prédikálás. Eltekintve a katholikusoktól, kik nyugot-ausztráliában 2 zárdát alapítottak és 3 papua gyermeket Rómában nevelnek, így az angolok dél-ausztráliában egy papnöveldét alapítottak, mely 1862-ben körülbelől 20 communicant számlált ; nyugot-Ausztráliában Georgsbaiban egy előkelő hölgy egy nevelő intézetet tart, és Melbourne közelében, Corandiriban 1862. óta egy evangélikus laicus tanít, Green János, 120 feketét naponként kétszer Isten ígéjére és hasznos ismeretekre, úgy-hogy 1865. szeptember 24-én 27 papua keresztkedhetett meg egyszerre. Végre 1866. szeptemberben 12 ifju ember, Hausmann lelkészhez csatlakozás folytán Queenslandban, Brisbaneba mentek, hogy a papuáknak az Isten ígét hirdessék ; sőt 1855 óta a chinai aranyinosók közt 2 khinai igehirdető prédikál. Nem veszszük-e észre itt, miképen kezd feltámadni a Jézus Krisztus világossága a szegény pogányok sötétsége felett ? Tehát imádkozunk : „Ur Jézus Krisztus, halát adunk neked, hogy világosságodat a kihaló papuák felett feltámasztottad ! Óh, vajha mind inkább inkább megszabadulnának az által sötétségökből ! Nekünk pedig, keresztyén népednek, adj kegyelmet, hogy a sötétség minden munkáit kerüljük és úgy járjunk, mint világosság gyermekei. Segélj erre Ur Jézus. Amen !“

Rácz Károly

ref. lelkész.